

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A végrehajtási perek elméleti és gyakorlati kérdései

Szerző: dr. Majlinger-Nagy Gréta

Tata

2015. november 19.

I. Bevezetés

„A végrehajtási perek a bírósági végrehajtás során bekövetkezett jogsérelmek orvoslását szolgálják, és egyes esetekben nemcsak a végrehajtással összefüggő eljárásjogi, hanem az anyagi jogi kérdést eldöntő *érdemi per* szerepét is betöltik. Kiindulásukat tekintve a végrehajtási eljáráshoz kapcsolódnak, de annak nem részei, mivel az eljárás jellegénél fogva elkülönülnek a végrehajtástól.”¹

A végrehajtási perek elsődlegesen a végrehajtási eljárásokhoz kapcsolódnak. Ezt a kapcsolódást igazolja az is, hogy a peres felek személye általában egyező a pert megelőző végrehajtási eljárásban szereplő személyekkel, azonban a perbeli pozíciók (alperes, felperes) pertípusonként eltérőek lehetnek.²

A végrehajtási perek olyan különleges perek, ahol a bírósági végrehajtási eljárás során felmerülő olyan jogviták eldöntésére kerül sor, amelyek elbírálására a bírósági végrehajtás, mint nemperes eljárás keretei nem megfelelőek, ahol a több garanciával rendelkező, a felek kölcsönös meghallgatását biztosító peres eljárásra van szükség.

Törvény eltérő rendelkezése hiányában végrehajtási perekre nemcsak a bírósági végrehajtáshoz, hanem a közigazgatási végrehajtáshoz kapcsolódóan is sor kerülhet. Így például nincs akadálya, hogy igényper, vagy a foglalás túrése iránti per induljon, azonban végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perre közigazgatási végrehajtás kapcsán nem kerülhet sor.

A Polgári perrendtartásnak az általános szabályok szerint bonyolódó peres eljárás előírásait rendező I-XIV. fejezetei is tartalmazznak helyenként speciális szabályokat a végrehajtási perekre. Így például a pertárgyérték számítására tartalmazznak különös szabályt, továbbá az igazolási kérelem előterjesztésére, valamint a perújításra vonatkozóan is találhatunk hivatkozást az általános szabályok között a végrehajtási perekre alkalmazandóan.

¹ Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog Osiris Kiadó Kft. Budapest, 2010. 250. oldal

² A különleges perek (Kérdések és válaszok a Polgári perrendtartás Különös részéből) Kiss Daisy-Rónay Zoltán - Sántha Ágnes - Szabó Péter hggorac 2006 315. oldal

A Pp. öt fajta végrehajtási pert szabályoz:

- végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per,
- igényper,
- foglalás tűrése iránti per,
- követelés behajtása iránti per,
- a zálogjogosult végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódása iránti per.

Általános jelleggel megemlíthető az összes végrehajtási pertípusra, hogy a helyi bíróság hatáskörébe tartoznak, nem minősülnek vagyoni jogi pernek, ezért a hatáskört a pertárgy értéke sem befolyásolja.

A végrehajtási perekben általánosságban csak az alapul fekvő végrehajtási eljárásban érintett személyek lehetnek felek. Elsősorban a végrehajtást kérő, illetve az adós (kötelezett) szerepelhet a perben félként, azonban egyes perekben kívülálló harmadik személy (adós adósa, adós ingóságát birtokló személy, az adósnál lefoglalt vagyontárgy tulajdonosa vagy hasznélvezője, a lefoglalt vagyontárgyon zálogjoggal rendelkező jogosult) is peres fél lesz.³

II. A végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perek

Közös speciális szabályok

A perindítás általános feltételei a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perben:

- a végrehajtás megszüntetésére, illetőleg korlátozására a Vht. 41. § vagy 56. §-a alapján a bírósági végrehajtási (nemperes) eljárás keretében nincsen lehetőség,
- az adós sérelmesnek tartja a vele szemben megindított végrehajtást,
- a Pp. 368-369.§-a alapján bírósági végrehajtást végrehajtási lappal és a vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal, vagy végrehajtási záradékkal és vele egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal rendelték el.

³ A polgári nemperes eljárások joga - szerkesztette: Varga István ELTE EÖTVÖS KIADÓ Budapest, 2010. (295-297. oldal)

Fenti feltételeknek az együttes fennállása szükséges a peres eljárás megindításához.⁴

A végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránt indított perben a felperesi pozíciót az adós, míg az alperesi pozíciót a végrehajtást kérő tölti be. Az eljáró bíróság a keresetlevél vizsgálatakor ellenőrzi a felek perbeli legitimációját.

A határozott kereseti kérelem előterjesztése során a felperesnek elő kell adni, hogy az elrendelt végrehajtási eljárást a bíróság szüntesse meg, illetve korlátozza. A végrehajtási ügyszámot a felperesnek meg kell jelölnie, mely alapján a bíróság bekéri a végrehajtási iratokat az eljáró bírósági végrehajtótól, továbbá megnyilatkoztatja az eljárás során felmerült költségekről, díjáról, valamint az általa lefolytatott végrehajtási cselekményekről.

Amennyiben a bíróság (akár részben) felperes javára dönt abban az esetben a végrehajtási költségek tekintetében is döntést kell hoznia az eljárást befejező határozatban, ekkor általában az alperes viseli a végrehajtási költségek teljes összegét, vagy egy részét.

A végrehajtót a bíróság a tárgyalás napjáról értesíti.

A megszilárdult bírói gyakorlat szerint azonban a felperes viseli a perköltséget abban az esetben ha a perre az alperes okot nem adott, így jelen esetben ha felperes ahelyett, hogy a teljesítést bejelentette volna az eljáró végrehajtónak, egyből keresetet nyújtott be az alperes ellen és az alperes a keresetet az első tárgyaláson elismerte.

Nincsen jelentősége a per szempontjából annak, hogy a végrehajtási eljárás milyen szakaszban van.

Tiltó rendelkezés hiányában a végrehajtás megszüntetési, korlátozási perben viszontkereset is indítható.

⁴ Gáspárdi László - Wopera Zsuzsa - Kormos Erzsébet - Cserba Lajos - Nagy Andrea - Harsági Viktória Polgári perjog különös rész KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2005.251. oldal

A végrehajtás megszüntetése iránti perben amennyiben a bíróság a felperes keresetének teljes egészében helyt ad, úgy a végrehajtási eljárás megszűnik. A végrehajtás korlátozása iránt indított peres eljárásban amennyiben a bíróság a felperes kereseti kérelmének akár részben, akár teljes egészében helyt ad, úgy a végrehajtási eljárás tovább folytatódik, azonban már csak a korlátozott összeg tekintetében.⁵

A Polgári perrendtartásba több az eljárást gyorsító garancia került beépítésre, így például:

- a bíróság soron kívül jár el, a tárgyalást a keresetlevél benyújtásától számított legkésőbb 15. napra kell kitűzni
- a perben szünetelésnek nincs helye
- az első tárgyalás megtartásának nem akadály, ha az egyik fél nem jelenik meg az első tárgyaláson, amennyiben azonban egyik fél sem jelent meg az első tárgyaláson, úgy meg kell szüntetni az eljárást, tekintet nélkül arra, hogy felperes a tárgyalást megelőzően kérte-e a tárgyalás távollétében történő megtartását.
- bizonyítás felvételének csak olyan bizonyítékokra van helye amelyet a felek az első tárgyaláson rendelkezésre bocsátanak, vagy amelyet az első tárgyaláson felajánlanak.
- a tárgyalást maximum 8 napra lehet elhalasztani, amennyiben a felek által felajánlott bizonyítás lefolytatása érdekében szükséges.⁶

Álláspontom szerint a soronkívüliség nem mindig előnyös a végrehajtási pereknél, mivel sokszor az idézésekről szóló tértivevény sem érkezik vissza az első tárgyalási napig, így mivel nem szabályszerű az idézés, el kell halasztani a tárgyalást egy következő időpontra, ahol még mindig kétséges, hogy megérkeznek-e a vétívek, ha a bíró a Pp. szerinti határidőket betartja. A következő probléma az, hogy a 8 napos halasztási határidő bizonyítás végett szinte semmire sem elég. Sokszor egy megkeresésre adott válasz sem érkezik vissza 8 nap alatt, a tanú nem veszi át ennyi idő alatt az idézést sem, az esetlegesen szükséges szakértői véleményekről nem is beszélve, aminek akár több hónapos átfutási ideje is lehet.

⁵ Németh János-Kiss Daisy A polgári perrendtartás magyarázata 2. Complex Kiadó Budapest 2007. 2182-2183. oldal

⁶ Gáspárdi László - Wopera Zsuzsa - Kormos Erzsébet - Cserba Lajos - Nagy Andrea - Harsági Viktória Polgári perjog különös rész KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2005. 255. oldal

A pertárgy értéke a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perben a végrehajtási összeg, illetőleg annak az a része, amelyre a felperes a végrehajtási jog megszüntét állítja. Ha a végrehajtás tartási vagy élelmezési követelés, egyéb járadék, más időszakos szolgáltatás iránt folyik akkor a pertárgy értéke a még teljesítendő valamennyi szolgáltatás értéke, de nem több, mint az egyévi szolgáltatás értéke.⁷

A végrehajtási eljárást megelőző peres eljárás során adott meghatalmazás kiterjed a végrehajtási eljárás során indított keresetekre is, így a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perre is.⁸

Véleményem szerint célszerű az idézést ilyenkor megküldeni az adós részére is, elkerülve azt az esetleges helyzetet, hogy ha időközben már esetlegesen felmondásra került a jogi képviselő részére adott meghatalmazás.

Eljáró bíróság (hatáskör, illetékesség)

A Pp. 22. § (1) bekezdése alapján, valamint a 367. §-a értelmében a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti per minden esetben a járásbíróság hatáskörébe tartozik, még akkor is, ha más bíróság rendelte el a végrehajtást.

A végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perre általában a végrehajtást elrendelő bíróság illetékes, tehát az a bíróság, amely a végrehajtható okiratot kiállította. Amennyiben azonban ez nem helyi bíróság volt akkor a perre az adós lakóhelye szerinti helyi bíróság kizárólagos illetékességét írja elő a törvény.⁹

Amennyiben a felperes rossz bírósághoz adta be a keresetlevelet, úgy áttételnek van helye.

⁷ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 24. § (2) bekezdés a) és g) pont

⁸ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 70. § (2) bekezdés

⁹ dr. Kapa Mátyás - dr. Szabó Imre - dr. Udvary Sándor A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény magyarázata III. kötet Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizse 2006 1482-1483. oldal

A szűkebb körű végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti per lényege

A Pp. 368.§-ában szabályozott, végrehajtási lappal elrendelt végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pereket a jogirodalom szűkebb körű végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pereknek nevezi.

Ezekben a perekben a felperesnek korlátozottabbak a lehetőségei.

A végrehajtást elsősorban akkor rendeli el a bíróság (közjegyző) végrehajtási lappal, ha a követelés fennállását korábban érdemben elbírálták, akár ítéletben, egyezségben, fizetési meghagyásos eljárásban, vagy például büntető bíróság ítéletében mint polgári jogi igényt.

Amennyiben a követelésről korábban érdemben döntöttek, és így végrehajtási lappal rendelték el a végrehajtást, akkor csak szűkebb körben van helye végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti pernek, ezért már nem kerülhet sor érdemi jogvitára.¹⁰

Perindításnak akkor lehet helye, ha a perben közölni kívánt tény akkor történt, amikor az már nem volt közölhető a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatalát megelőző eljárásban, vagy a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló egyezség megkötése után következett be.

Fentiek szerint a közölni kívánt ténynek akkor kell bekövetkeznie miután a bíróság a végrehajtandó határozatot meghozta.

Amennyiben azonban a közölni kívánt tény a bizonyítási eljárás befejezése és a tárgyalás bekezdése előtt következett be, akkor perújításnak lehet helye.

A perindítás alapjául szolgáló tények az alábbiak lehetnek:

- teljesítés,

¹⁰ A polgári nemperes eljárások joga - szerkesztette: Varga István ELTE EÖTVÖS KIADÓ Budapest, 2010. 303. oldal

- a teljesítés lehetetlenné válása,
- beszámítás,
- elévülés,
- a feleknek a végrehajtandó határozatban foglaltaktól eltérő megállapodása.

Amennyiben az egyik felet az ítélet olyan szolgáltatásra kötelezi, amely az ítélet meghozatala után jár le, a Pp. 230. §-a szerint bármelyik fél keresetet indíthat a szolgáltatás időtartamának vagy mennyiségének megváltoztatására hivatkozva, tekintettel arra, hogy utóbb lényegesen megváltoztak azok a körülmények, amelyekre a bíróság az ítéletét alapította. Az ilyen keresettel indított per az utóper.

A végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránt indított per és az utóper egyaránt a bíróság határozata után bekövetkezett tényeken alapul. Különbség a két per között, hogy míg a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránt indított eljárásban hozott határozat a kötelezésen és a terjedelmen nem változtat, hanem kizárólag a végrehajtást érinti, addig az utóperben hozott ítéletben a bíróság a jogerős határozatban foglalt kötelezésre irányuló rendelkezést megváltoztatja. Eltérés van a két per között a perindításra jogosultak személyében is, az utópert a perben résztvevő bármely fél megindíthatja, a pernyertes is, míg a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perben csak a kötelezett fél (adós) indíthatja meg a peres eljárást.¹¹

A tágabb körű végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti per lényege

A Pp. 369. §-ában szabályozott, a végrehajtási záradékkal elrendelt végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pereket a jogirodalom tágabb körű végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pereknek nevezi. Fenti perekben szélesebb körű a felperes általi bizonyítás lehetősége.

A végrehajtást elsősorban akkor rendeli el a bíróság végrehajtási záradékkal, ha a követelés fennállását még nem bíralták el korábban érdemben.

¹¹ Németh János-Kiss Daisy A polgári perrendtartás magyarázata 2. Complex Kiadó Budapest 2007. 2193-2194. oldal

Végrehajtási záradék kiállítására akkor kerülhet sor, amennyiben a követelés fennállásának valószínűsége olyan magas fokú, hogy az állam a jogosult számára megnyitja a kényszer útján való igényérvényesítés lehetőségét.

Abban az esetben ha az adós alaptalannak tartja az igényt, akkor ő indíthatja meg a peres eljárást miután a végrehajtás elrendelésre került. A felperes a kereseti kérelmét többféle ténybeli és jogi indokra alapozhatja:

- a követelés nem jött létre,
- a követelés megszűnt,
- a végrehajtást kérő halasztást adott a teljesítésre,
- beszámítással kíván élni.

A felperes akár a követelés jogalapját is vitathatja a perben.

A Vht. 20-23/C. §-a sorolja fel, hogy milyen iratokat lát el a bíróság, illetőleg a közjegyző végrehajtási záradékkal. Példaként említhető a munkáltatónak a munkavállalót kártérítésre kötelező - jogerős és végrehajtható - határozata. Amennyiben a felperes arra hivatkozik, hogy a követelés nem jött létre, a végrehajtási perben kerül eldöntésre az érdemi jogvita. A közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállalás esetén felmerülhet például a szerződés érvénytelenségére hivatkozás, munkáltatói intézkedés esetén a kollektív szerződésbe ütközés. A követelés létre nem jöttére alapozott perben az alperest terheli annak bizonyítása, hogy követelése fennáll. A gyakorlatban a pénzintézetek már a szerződés megkötésekor adósi tartozáselismerő nyilatkozatot foglalnak közjegyzői okiratba, így megfordul a bizonyítási teher.

A követelés egészen, illetve részben történt megszűnésére a felperes akkor hivatkozhat, ha kötelezettségét már részben vagy egészben teljesítette, a végrehajtást kérő a tartozást elengedte, a teljesítés lehetetlenné vált, a végrehajtási jog elévült.

Itt nem érvényesül a Pp. 368. §-ában foglalthoz hasonló időbeli korlátozás, azaz e perben a felperes bármely tényre hivatkozhat, függetlenül attól, hogy az a végrehajtás elrendelése előtt vagy után következett be.

Ha a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott, és annak időtartama nem járt le, ennek ellenére mégis végrehajtási eljárást indít, akkor a felperes végrehajtás megszüntetése iránt kezdeményezhet peres eljárást. Fontos az, hogy a végrehajtást kérő a végrehajtás elrendelése előtt adjon halasztást a követelés teljesítésére, mivel amennyiben a végrehajtás elrendelése után ad halasztást a teljesítésre, úgy a végrehajtás szünetel a Vht. 52. § f) pontja értelmében.

A felperes a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perben beszámításra is hivatkozhat. A szűkebb körű végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perrel szemben itt nem szükséges, hogy végrehajtható határozattal, egyezséggel megállapított, vagy közokiratba foglalt ellenköveteléssel rendelkezzen a felperes, mivel a peres eljárás során kerül érdemben elbírálására a végrehajtási záradék kiállításának alapjául szolgáló követelés fennállása és a beszámítani kért követelés fennállása is.¹²

Kizárt a beszámítás lehetősége, ha a követelést meghatározott célra kell fordítani például tartási, életjáradéki és baleseti járadék követeléssel szemben (kivéve a túlfizetés esetét), valamint a szándékosan okozott kár megtérítésére irányuló követeléssel szemben.¹³

Gyakorlati kérdések

- Abban az esetben, amennyiben a keresetlevélben a végrehajtás megszüntetési perrel együtt a végrehajtót is kéri a felperes kötelezni kártérítés megfizetésére, akkor a bírónak az egyes követeléseket pervezető végzéssel el kell különíteni, majd a végrehajtó ellen indított kártérítés megfizetésére irányuló keresetet hatáskör hiánya miatt át kell tenni. [Pp. 23. § (1) bekezdés b) pont]

¹² A polgári nemperes eljárások joga - szerkesztette: Varga István ELTE EÖTVÖS KIADÓ Budapest, 2010. 307-309. oldal

¹³ Dr. Pestovics Ilona szerkesztő - OIT Hivatala, A végrehajtás folytán indult bírósági peres és nemperes eljárások gyakorlatáról 2003. 130. oldal

- Közigazgatási vagy adó-végrehajtási eljárás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per a bíróság előtt nem indítható, ilyen esetben a Pp. 130. § (1) bekezdés b) pontja szerint kell eljárni. (BH 1995.525.; BH 1996.481.)

- Amennyiben felszámolás alatt álló végrehajtást kérő ellen indítanak végrehajtás megszüntetése iránti pert, akkor nem alkalmazható a Pp. 130. § (1) bekezdésének b) pontja, mivel a felszámolás alatt álló cég ellen indított végrehajtás megszüntetésére irányuló eljárás nem minősül a Cstv. 38. § (3) bekezdése alapján a felszámolás körében tartozó vagyonnal kapcsolatos pénzkövetelésnek. (BH 1994. évi 444.)

- Abban az esetben, ha egyetemlegesen kötelezett adósok indítanak pert végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti, akkor illetékesség hiánya miatt elkülönítésnek és áttételnek van helye.

- Amennyiben a perben eljáró bíróság észleli, hogy valamelyik fél pozíciójában jogutódlás következett be, de a végrehajtást fogantatosító bíróság még nem döntött erről, akkor a tárgyalás elhalasztásának van helye és a félnek határidőt kell biztosítani, hogy a nemperes végrehajtási eljárásban jogutódlás megállapítása iránti kérelmet előterjesszen.

- Tartásdíjra irányuló végrehajtás megszüntetési, korlátozási perek tárgyi költségfeljegyzési joga kihat a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perekre a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 3. § (1) bekezdés e) pontja alapján, azonban más perek esetében az alapperben biztosított tárgyi, illetve személyi költségkedvezmény nem terjed ki a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti perre.

- Eltérő az álláspont abban a kérdésben, hogy amennyiben a felperes nem igazolja, hogy megpróbálta nemperes eljárás keretében megszüntetni a végrehajtást (Vht. 41. §, 56.§) akkor hiánypótlásnak, vagy Pp. 130. § (1) bekezdés j) pontja szerinti (idő előtti) elutasításnak van-e helye.

- A Pp. 368. §-a értelmében a végrehajtás megszüntetési pert el kell határolni a perújítási eljárástól, tekintettel arra, hogy a végrehajtás megszüntetésére csak akkor kerülhet sor, ha a perben közölni kívánt tény akkor történt, amikor az már nem volt közölhető a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatalát megelőző eljárásban, vagy a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló egyezség megkötése után következett be. Abban az esetben, ha a felek arra hivatkoznak, hogy például a kölcsön visszafizetése még az ítélelhozatal előtt megtörtént, a végrehajtás megszüntetése iránti keresetet el kell utasítani, ugyanis e perben a végrehajtás alapjául szolgáló eljárás, illetőleg annak törvényessége nem vitatható. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.I. 20.605/2001/3. számú, illetve Pfv.IV.21.326/2001/7. számú eseti döntések).

- A teljesítés kapcsán felmerül az, hogy indítható-e végrehajtás megszüntetési per azon az alapon, hogy a végrehajtást kérő álláspontja szerint, már régóta fizet és tiltják a jövedelméből az összeget és így valószínű, hogy teljesen kiegyenlítette a tartozását. Ilyen esetben a gyakorlat szerint a végrehajtás megszüntetési perben érdemben kell foglalkozni azzal a keresettel is, amely nem közöl olyan tény, ami a végrehajtási eljárás rendes menetén kívül van.

- Amennyiben a felperes arra hivatkozik, hogy nem tudta a fizetési meghagyásos eljárásban azt a hivatkozást előadni, hogy nem tartozik az összeggel, akkor perújítással élhet, mivel a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti eljárásban a végrehajtásról és nem a végrehajtás alapjául szolgáló követelésről, illetve követelés érvényesítésének körülményéről dönt a bíróság.

- Meghatározott cselekmény végrehajtása iránt folyó eljárás esetén is lehetőség van a végrehajtás megszüntetése iránti per megindítására, erre általában akkor kerül sor, ha a végrehajtó a helyszínen megvizsgálta, hogy teljesített-e az adós és a jegyzőkönyvben azt rögzíti, hogy nem állapítható meg, hogy a teljesítés megtörtént-e. Ebben az esetben szükség esetén akár szakértő igénybevételevel tisztázható a teljesítés megtörténte (Pfv.I.21.935/2004/3., Pfv.IX.22.382/2000/6., BDT. 2002/571. számú eseti döntések).

- Ha az adós a végrehajtást kérő jogi képviselőjének teljesít és erre hivatkozva kéri a peres eljárásban a végrehajtás megszüntetését, akkor a bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a

végrehajtást kérő jogi képviselőjének meghatalmazása korlátozva van-e, amennyiben nincs, akkor a jogi képviselő részére történő teljesítésre hivatkozva is indítható per. (Pfv. 21.100/2006/7. számú eseti döntés)

- Kérdésként merül fel, hogy ki kell-e mondani az ítélet rendelkező részben, hogy elévült a követelés. Az általános gyakorlat alapján az elrendelt végrehajtásról dönt a bíróság, így a végrehajtás megszüntetésének alapjául szolgáló körülmény az indoklásra tartozik.

- A Pp. 370/A. § (1) bekezdése értelmében a tárgyalást legkésőbb a keresetlevél benyújtásától számított 15 napra kell kitűzni. Azonban a bíróságok gyakorlata szerint a 18.-19. napra való kitűzés még nem abszolút hatályon kívül helyezési ok.

- A végrehajtás megszüntetési pernek más perrel való összekapcsolása a polgári perrendtartásban nincsen megtiltva, de a végrehajtás megszüntetési per soron kívüli volta miatt ajánlott elkülöníteni a soron kívüliség miatt.

- Egyezség köthető a végrehajtás megszüntetési perben is úgy, hogy a felek megállapodását rögzíti a bíróság a jegyzőkönyvben, miszerint teljesített a felperes és nem áll fenn tartozása vagy a korlátozási perben a fennmaradó tartozás összegét az egyezség tartalmazza, és az egyezséget jóváhagyó végzésben rendelkezik a bíróság végrehajtás megszüntetéséről vagy korlátozásáról.

- A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekben a bírósági meghagyás kibocsátására vonatkozóan kétféle álláspont létezik: az egyik szerint kibocsátható, mert a Pp. 365.§ alapján alkalmazandó e szabály is, hiszen a speciális rendelkezések között erre vonatkozó tilalom nincs és a PK. 172. számú állásfoglalás a) pontja szerint amennyiben a törvény kizáró rendelkezést nem tartalmaz, valamennyi keresetfajta tekintetében van helye bírósági meghagyás kibocsátásának. A többi különleges eljárásban kifejezetten kizárja a Pp. a kibocsátást. (Pp. 288.§ (1) bekezdés, 293.§ (1) bekezdés és 302.§ (1) bekezdés alapján alkalmazandó Pp.288.§ (1) bekezdés, 309.§ (4) bekezdés, 335.§, 345.§ (1) bekezdés)

A másik nézet szerint, csak marasztalásra irányuló keresetnél van helye a kibocsátásnak, mert a Pp. 136. (2) bekezdése szerint, a bíróság a felperes kérelmére kötelezi az alperest, a végrehajtás megszüntetése iránti per ítéleti rendelkező részében pedig kötelezés nincs.

- Végrehajtási záradékkal ellátott okirat esetén, amennyiben érvénytelen szerződés egyben leplez egy másik érvényes szerződést, azaz leplezett szerződésről van szó, akkor megdől a záradékolt okiratba foglalt jogcíme: ez annyiban lehet végrehajtás megszüntetési per indoka, hogy ha bizonyításra kerül a leplezett jogcím, akkor meg kell szüntetni a végrehajtást.

- Amennyiben a felmondás, a szerződésbe foglalt kötelezettség egy összegben való lejárttá tétele nincs közokiratba foglalva, úgy a Kúria álláspontja szerint, ha a közokiratba foglalt megállapodásban a kézbesítési vélelem stb. részleteiben a felek megállapodtak, akkor magát a felmondást már nem kell közokiratba foglalni.

A kialakult bírói gyakorlat alapján a felmondást, a jognyilatkozatot teljes terjedelmében a közjegyzői okiratba kell foglalni. Elegendő, ha ezt a fél kézbesíti az adósnak, de lehet a közjegyzőt is kérni a kézbesítésre.

- Beszámítási kifogással él az alperes a perben, de a bíró észleli, hogy a záradékolt közokirat nem felel meg a záradékolható közokirat feltételeinek. Ilyenkor a Kúria álláspontja szerint nincs hivatalbóliság, ezért nincs helye a záradék törlésének. Ezzel szemben a helyi bíróságok szerint a Pp. 211. § (2) bekezdés alapján hivatalból vizsgálhatja a bíróság a záradékolás feltételeinek fennálltát. A záradékolás feltételeinek hiánya esetén törlésnek van helye.

- Gyakori probléma lehet az is, hogy a felmondási ok végrehajtás elrendelésekor nem állt fenn, de a végrehajtás megszüntetése/korlátozása iránti per idejére beáll. Ilyenkor az egységes gyakorlat alapján, a felmondáskori időt kell vizsgálni, amennyiben akkor még nem állt fenn, a végrehajtás megszüntetésének/korlátozásának van helye.

- Ha alaki hibában szenved a felmondás és egyértelmű az alaki hiba, akkor nemperes eljárásban törölhető a záradék, amennyiben jogi képviselő nélkül eljáró fél a felperes, akkor érdemes erről tájékoztatni, amennyiben mindenképpen perben akarja érvényesíteni az igényét, azt el kell érdemben utasítani.

- Abban az esetben, ha a felek jövőbeni felfüggesztő feltételtől tették függővé a szerződés hatályba lépését és ez nem következett be az adós állítása szerint, ekkor amennyiben magából az okiratból kitűnik, hogy a felfüggesztő feltétel vagy időpont nem következett be, törlésnek van helye, amennyiben bizonyítás szükséges mivel nem tűnik ki az okiratból, akkor kizárólag peres eljárásban lehet az igényt érvényesíteni.

- Ha a végrehajtási eljárásban megállapították a végrehajtást kérő oldalán, engedményezés okán a jogutódlást jogerősen, akkor nem lehet az engedményezési megállapodás érvénytelenségére hivatkozással pert indítani, mivel nem jogorvoslat, továbbá az adós nem hivatkozhat az engedményezés érvénytelenségére, mivel a kötelezettség alól nem mentesül.

- Ha ÁSZF-ben lévő okra hivatkozik fél, ugyanakkor az ÁSZF nincs közokiratba foglalva, akkor a végrehajtás elrendelésénél azt vizsgálni kell: benne van-e a közokiratban az, hogy az adós az ÁSZF-et ismeri és elfogadja. Fontos az, hogy kivonatossan be kell csatoltatni legalább a vonatkozó részeket.

- Felmerül a kérdés, hogy mennyire van a bíró kötve a keresethez, ha megszüntetésnek nem lenne helye, csak korlátozásnak, de a fél ezt nem kéri, lehet-e a korlátozásról dönten? A válasz ilyenkor az, hogy lehet mivel a többen benne van a kevesebb, azonban ha kifejezett tájékoztatás után is kizárólag csak megszüntetéshez ragaszkodik, nem lehet korlátozni a végrehajtást, így el kell utasítani a keresetet.¹⁴

¹⁴ Drexlerné dr. Karcub Edit - Fónyiné dr. Kazareczki Andrea - dr. Szabó Mária: A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perek, a végrehajtási igényperek; a Magyar Bíróképző Akadémián 2009. január 19-21. között megrendezett szeminárium anyaga 2-40. o.

III.A végrehajtás felfüggesztése a Pp. 370.§-a alapján

A Pp. 370.§-a értelmében az ügyben eljáró bíróság a végrehajtást felfüggesztheti kérelem esetén. Hivatalból kizárólag perújítás esetén van mód a Pp. 267. § (2) bekezdése alapján.

A kérelmet az adós és a végrehajtást kérő egyaránt előterjesztheti, azonban legtöbbször az adós terjeszt elő ilyen kérelmet, mivel neki áll érdekében az, hogy a bíróság érdemi döntéséig a végrehajtás ne folytatódjon. A kérelem a per jogerős befejezéséig bármikor előterjeszthető. A végrehajtás felfüggesztése iránti kérelmet a kérelmezőnek indokolnia kell, ehhez szükséges az állításának a valószínűsítése. A kérelem vizsgálatakor a bíróságnak azt kell mérlegelnie, hogy az adós által állított körülmények bizonyítása esetén sor kerülhet-e a keresetnek való helytadásra, a bíróság kizárólag a pernyertesség elvi lehetőségét mérlegeli.

A bíróság a felfüggesztés iránti kérelemről haladéktalanul köteles dönteni. A bíróság általában tárgyaláson kívül határoz a kérelemről, melynek tárgyában végzéssel dönt. Fellebbezésnek helye van a végzés ellen akkor is, ha a kérelemnek helyt ad a bíróság, és abban az esetben is, ha elutasítja a felfüggesztés iránti kérelmet. A bíróság nincs kötve a végzéséhez, a per folyamán bármikor hozhat ellenkező döntést, amennyiben azt a per adatai alapján indokoltnak találja.

A végrehajtás felfüggesztése alatt további végrehajtási cselekményeket nem lehet végezni, a felfüggesztő határozat meghozatalát követően a végrehajtó által végzett cselekmények érvénytelenek.

A végrehajtást felfüggesztő végzés ellen benyújtott fellebbezésnek nincs halasztó hatálya. A végrehajtás felfüggesztésének tartama alatt a végrehajtási jog elévülése nyugszik.

Amennyiben a bíróság a keresetet elutasította, az eljárást megszüntette, vagy a per szünetelés útján megszűnt, úgy rendelkeznie kell a végrehajtási eljárás folytatásáról is.

A végrehajtás felfüggesztéséről szóló végzés meghozatalának időpontjától megakad a végrehajtás, így rendkívül fontos, hogy a végrehajtó minél hamarabb értesüljön a bíróság döntéséről. Lényeges hogy a bíróság rövid úton értesítse a végrehajtót (telefon, fax), mely után tértivevényes levéllel írásban is küldjön tájékoztatást.¹⁵

IV.A végrehajtási igényper

Végrehajtási igényper lényege

Amennyiben az adós a végrehajtható okiratba foglalt kötelezettségét nem teljesíti önként a végrehajtó felhívására a végrehajtás során, úgy lehetséges, hogy a végrehajtó lefoglalja az adós vagyontárgyait.

Elképzelhető viszont, hogy a végrehajtó lefoglal olyan vagyontárgyat is, amelynek harmadik személy a tulajdonosa, vagy melyre harmadik személy tart igényt. Ilyenkor a foglalás, illetve a lefoglalt vagyontárgy értékesítése sértheti a harmadik személy jogát.

Ennek orvoslására szolgál a végrehajtási igényper. Az igényper tárgya lehet lefoglalt ingóság, ingatlan, a lefoglalt követelés és a lefoglalt pénzösszeg is.

Az igényperben felperes az lehet, aki a lefoglalt vagyontárgyra tulajdonjoga vagy más jogcím alapján tart igényt és ez az igény a végrehajtás során történő értékesítésének akadályát képezi. Az igénylő általában a végrehajtásban részt vevő feleken kívüli harmadik személy.

Az igényperben elsősorban a tulajdonos indíthat peres eljárást a tulajdonjoga alapján. A perben a felperes köteles bizonyítani a saját tulajdonjogát. A felperes azonban lehet olyan személy is, akinek az adott vagyontárgyon használati vagy haszonélvezeti joga áll fenn. Igénypert a haszonélvező kizárólag ingóság, követelés vagy jog iránt indíthat, azonban kizárt a perindítási jogosultság ingatlan

¹⁵ Dr. Pestovics Ilona szerkesztő – OIT Hivatala, A végrehajtás folytán indult bírósági peres és nemperes eljárások gyakorlatáról 2003. 119-120. oldal

esetén, mivel az ingatlan tulajdonosa személyében az ingatlan értékesítése során bekövetkezett változás nem érinti a haszonélvezeti jog gyakorlását.

A Pp. 371. § (1) bekezdése alól kivétel a (2) bekezdésben foglalt eset is amikor az igényper felperese nem lehet az a személy, aki a végrehajtandó tartozásért az adóssal egy sorban felel például: készfizető keres. Az adós is jogosult kivételes esetben végrehajtási igényper indítására, amikor csak bizonyos vagyontárgyakkal felel a követelés kielégítésével (hagyaték tárgyai, illetve azok hasznai).

Sajátos a helyzet a házastársak közös vagyonával kapcsolatos igényper esetén. Ilyenkor a házastárs kizárólag a különvagyon tárgya iránt indíthat peres eljárást.

A közös vagyonban lévő vagyontárgy iránti igényper bármelyik tulajdonos önállóan is megindíthatja.

Az igényperben az a személy tölti be az alperesi pozíciót, akinek érdekében áll a foglalás hatályban tartása, vagyis a végrehajtást kérő(k). Amennyiben egy, vagy több vagyontárgyat több végrehajtást kérő javára foglaltak le, úgy a felperesnek mindegyik végrehajtást kérő ellen meg kell indítania a peres eljárást. Az adós ellen is meg kell indítani a pert, ha a felperes és az adós közös tulajdonában áll a lefoglalt vagyontárgy.¹⁶

Speciális szabályok

Az eljárás gyorsítására tekintettel a végrehajtási igényperben az igazolásra vonatkozó szabályok speciálisan érvényesülnek, így a felperes igazolással nem élhet, azonban az alperest az általános szabályok szerint illeti az igazolási kérelem benyújtásának a lehetősége.

A lefoglalt vagyontárgyaknak a végrehajtó által meghatározott becsértéke elfogadásáról a bíróságnak a feleket határidő tűzésével meg kell nyilatkoztatnia, amennyiben a felek a becsértéket

¹⁶ dr. Kapa Mátyás - dr. Szabó Imre - dr. Udvarý Sándor A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény magyarázata III. kötet Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizse 2006. 1502-1504. oldal

nem fogadják el, úgy igazságügyi szakértői véleménnyel kell a bíróságnak a becsértéket megállapítania.

Az igényperben a végrehajtás felfüggesztése, csak az igényelt vagyontárgyra terjedhet ki. Halasztó hatályú igényper esetén azonban a végrehajtás felfüggesztése a törvény erejénél fogva áll be, azonban csak addig tart amíg a bíróság a felfüggesztést meg nem szünteti.

A per elhúzódásának megakadályozása végett az igényperben nincs helye viszontkeresetnek.¹⁷

A végrehajtási igényperre kizárólag az a helyi bíróság illetékes, amelynek területén a foglalás történt.¹⁸

A Pp. 373. §-a nemcsak az illetékességet szabályozza, hanem közvetve a hatáskört is, mivel következik belőle, hogy az igényper a helyi bíróság hatáskörébe tartozik. Ez irányadó akkor is, ha a pertárgy értéke a harmincmillió forintot meghaladta. Amennyiben az eljáró bírósági végrehajtó egy végrehajtási ügyben több helyi bíróság illetékességi területén foglalt, az összes helyi bíróság csak abban az igényperben járhat el, melybe a végrehajtás során történt foglalás az ő illetékességi területén történt.¹⁹

Ha a bíróság az igénykeresetnek helyt ad, az igényelt vagyontárgyat, illetve vagyontárgyakat feloldja a foglalás alól. Az ítélet rendelkező részében a bíróság tételesen megjelöli, hogy mely vagyontárgyakat oldja fel a foglalás alól. Az ítélet jogerőre emelkedése után szükség szerint intézkedni kell a földhivatalnál a végrehajtási jog törlése iránt.

Ha a per befejezésének időpontjára a vagyontárgyat már értékesítették, a vagyontárgy foglalás alóli feloldására már nem kerülhet sor. Ezért az eredeti tulajdonszerzés miatt értékesítést utólag már nem lehet megsemmisíteni. Ilyenkor a bíróság határozatának rendelkező részében azt írja elő, hogy a pernyertes felperes részére a vételárnak megfelelő összeget kell kiutalni. A kiutalásra akkor

¹⁷ Gáspárdi László - Wopera Zsuzsa - Kormos Erzsébet - Cserba Lajos - Nagy Andrea - Harsági Viktória Polgári perjog különös rész KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest 2005. 262-263. oldal

¹⁸ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 373. §

¹⁹ Németh János-Kiss Daisy A polgári perrendtartás magyarázata 2. Complex Kiadó Budapest 2007. 2211. oldal

kerülhet sor, ha befolyt összeg még a végrehajtó rendelkezése alatt áll. Viszont, ha a befolyt összeget már kifizette a végrehajtó a végrehajtást kérő részére, úgy őt terheli azon kötelezettség, hogy az igényper tárgyául szolgált vagyontárgy értékesítéséből befolyó összeget az igénylő részére fizesse ki.²⁰

Halasztó hatályú igényper

Az igényper megindítása nem határidőhöz kötött, mindaddig benyújtható ameddig a végrehajtási ügyben eljáró bíróság a lefoglalt vagyontárgy foglalás alóli feloldásáról vagy az értékesítése során befolyt összeg kiutalásáról tud intézkedni. Amennyiben ez a lehetőség nem áll fenn, úgy a harmadik személy kizárólag kártérítés iránt indíthat keresetet azzal szemben, akinek az eljárását sérelmesnek tartja.

Amennyiben az igénypert a foglalástól számított rövid határidőn belül indítják meg, ilyenkor a Vht. alapján az igénypert halasztó hatályúnak kell tekinteni, így az igényelt vagyontárgy foglalása fennmarad, azonban értékesíteni a bíróság döntéséig nem lehet.

Ingóság, követelés vagy jog lefoglalása esetén a foglalástól számított 8 napon belül indított igényper halasztó hatályú, így az értékesítésről csak az igényper jogerős befejezése után lehet intézkedni.

Ingatlan lefoglalása esetén a végrehajtási jogot jegyzik be az ingatlan-nyilvántartásba, az erről szóló határozatot a végrehajtó részére is kézbesíteni kell. A végrehajtási jog bejegyzéséről szóló földhivatali határozatnak a végrehajtó részére való kézbesítésétől számított 8 napon belül megindított igényper halasztó hatályú, következménye ennek is, hogy az igényelt ingatlan értékesítése iránt csak az igényper jogerős befejezése után lehet intézkedni.²¹

A végrehajtó a meghatározott ingóság kiadására kötelezettnek a végrehajtható okiratot a végrehajtást kérő jelenlétében a helyszínen adja át. Ha a végrehajtást kérő az ingóságot megjelölte, a végrehajtó azt részére átadja. A végrehajtást kérő köteles az ingóságot az átadásától

²⁰ A polgári nemperes eljárások joga - szerkesztette: Varga István ELTE EÖTVÖS KIADÓ Budapest, 2010. 319-320. oldal

²¹ Németh János-Kiss Daisy A polgári perrendtartás magyarázata 2. Complex Kiadó Budapest 2007. 2213. oldal

számított 15 napig, ha pedig a bíróságtól ez alatt az idő alatt igényperről kapott értesítést, a per befejezéséig gondosan megőrizni.²²

Fenti halasztó hatályú igényper szabályai alapján itt nem a harmadik személy oldalán állapít meg a jogszabály a kereset beadására határidőt, hanem az alperes számára ír elő határidőt a neki átadott meghatározott ingóság megőrzésére nézve. A végrehajtást kérő köteles az ingóságot az átadástól számított 15 napig megőrizni. Amennyiben a végrehajtást kérő fenti 15 napon belül a bíróságtól értesítést kap arról, hogy az ingóság iránt igénypert indítottak, köteles az ingóságot a per befejezéséig gondosan megőrizni. A jogszabály itt is a nyolc napos keresetindítási határidőt tartotta szem előtt és az erről szóló értesítésre további hét napot szánt. Mivel azonban a Vht. kifejezetten nem mondja ki, így nincs kizárva az, hogy az ingóság átadásától számított nyolc napnál később benyújtott igényper esetén még a tizenötödik napon értesítést kapjon az alperes végrehajtást kérő és a halasztó igényper jogkövetkezményei ilyenkor is beállnak.

Fontos a halasztó hatályú igényper esetén, hogy a végrehajtás során ne történjen olyan intézkedés, mely a harmadik személynek sérelmet okozna. Fentiek miatt a bíróság a halasztó hatályú igényperről haladéktalanul értesíti a végrehajtót. Így a végrehajtó az igényelt vagyontárgyra nem tehet további intézkedést, amíg az igényperben hozott jogerős határozatot nem kapta meg a bíróságtól. Továbbá a halasztó hatályú igényper gyors lefolytatása érdekében a keresetlevelet az alperes részére haladéktalanul kézbesíteni szükséges.

A meghatározott ingóság kiadásával kapcsolatos igényperben a végrehajtást kérőnek a Vht.-ban előírt bírósági értesítése akár a keresetlevél kézbesítését megelőzően telefonon történő értesítésével is megvalósulhat.

A bíróság a halasztó, illetve a nem halasztó hatályú ingatlan igényperről köteles haladéktalanul értesíteni a földhivatalt, mely szerv az igényper megindítását bejegyzi az ingatlan-nyilvántartásba.²³

²² A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 178. § (1) (2) bekezdés

²³ Németh János-Kiss Daisy A polgári perrendtartás magyarázata 2. Complex Kiadó Budapest 2007. 2214-2215. oldal

A szabályozott határidők nem keresetindítási határidők, kizárólag a keresetindításnak a végrehajtás folytatására vonatkozó halasztó hatályát érintik. Ezért a határidők elmulasztása nem eredményezi a keresetlevélnek a Pp. 130. § (1) bek h) pontjára alapított - idézés kibocsátása nélküli elutasítását.

Házastársi vagyontársaságra alapozott igényper

Házastársi vagyontársaságra alapozott igényper abban az esetben lehet indítani, ha házastársi vagyontársasághoz tartozó vagyontárgyat foglalnak le olyan tartozásért, amely kizárólag az egyik házastársat terheli.

Kizárólag az egyik házastársat terhelő tartozásnak minősül például:

- a vele szemben kiszabott pénzbüntetés, pénzbírság, rendbírság, vagyontörlesztés, elkövetés alá eső érték és vagyoni előny megfizetése,
- a korábbi házasságból eredő gyermek, illetve házastársi tartás.

Az adósnak nem minősülő házastárs kérheti, hogy a közös vagyonba tartozó lefoglalt vagyontárgyra vonatkozóan, a közös vagyonból rá eső hányad értékéig a foglalást oldják fel. Az igényper megindító házastársnak kell bizonyítani a lefoglalt vagyontárgy közös vagyoni jellegét.

Fenti igényperben a felperes az adós házastársa, míg az alperesi oldalon a törvény kötelező pertársaságot ír elő, így perben kell állnia alperesként a végrehajtást kérőnek és az adósnak is. Ha a bíróság a felperesi keresetnek helyt ad, úgy az ítéletben rendelkeznie kell a vagyontárgyak foglalása alóli feloldásáról. Több vagyontárgy esetében a bíróság nem egyesével dönt, hanem az így összeálló alvagyont megosztja a házastársak között.

A közös tulajdon megszüntetésére elsősorban természetben kerül sor, így lehetőség szerint az egyes vagyontárgyak az alperesi adós különvagyonába kerülnek, ezekre nézve a foglalás fennmarad. Más vagyontárgyak a felperesi házastárs különvagyonába kerülnek, így ezeket a vagyonelemeket a bíróság feloldja a foglalás alól.

Amennyiben a bíróság a felperesi keresetnek helyt ad, úgy a házastársi vagyontársaságba tartozónak ítélt, lefoglalt vagyontárgyaknak tételesen megállapítja a becsértékét. A bíróság a végrehajtó által a foglalás során megállapított becsértéket veszi alapul, amennyiben a felek közül valaki vitatja ezt az értéket és szakértői bizonyítást indítványoz, úgy a bíróság legtöbbször a szakértői véleményben foglalt értéket veszi alapul. A bíróság megállapítja a lefoglalt, közös vagyonnak minősülő vagyontárgyak összértékét. Fentiek után a bíróság meghatározza a felperest megillető tulajdoni hányad mértékét, mely eltérő megállapodás hiányában 50 %, végül a bíróság az összesített becsérték megfelelő hányadának elegendő összeg erejéig kijelöli a foglalás alól mentesített vagyontárgyakat.

Előfordulhat, hogy a természetben történő megosztás révén nincs mód az igénylő kielégítésére, például egy vagyontárgy esetén. Amennyiben az igénylőt természetbeni megosztással nem lehet teljesen kielégíteni, úgy a természetben meg nem osztható vagyontárgyat a keresetnek helyt adó ítélet esetén is értékesíteni kell. Ilyenkor a bíróságnak arról kell rendelkeznie, hogy a lefoglalt vagyontárgyból befolyó vételárból a felperes részére a tulajdoni hányadnak megfelelően milyen hányadot kell kiadni készpénzben. Így a vagyontársasághoz tartozó vagyontárgyra is folytatni kell a végrehajtást, a tárgyat értékesíteni kell. Az értékesítés azonban mellőzhető, ha az igénylő felperes az őt megillető hányad értékét meghaladó értékkülönbséget 15 napon belül befizeti a végrehajtói letéti számlára.²⁴

A bizonyítás szempontjából az alábbi tényeket kell figyelembe venni:

A házastárs a másik házastárs ügyletéhez történő hozzájárulásának vélelmét csak annak kétséget kizáró bizonyításával döntheti meg, hogy az ügyletkötő harmadik személy a hozzájárulásának hiányáról tudott vagy arról a körülményekből tudnia kellett. A vélelem megdöntésének hiányában a házastársat - az ügyletkötő házastárssal egyetemlegesen - a teljes tartozás megfizetésére kell kötelezni, függetlenül attól, hogy a házastársi közös vagyonból rá eső rész fedezi-e az összeget. A házastárs a lefoglalt különvagyonának feloldását igényperben kérheti.²⁵

²⁴ A polgári nemperes eljárások joga - szerkesztette: Varga István ELTE EÖTVÖS KIADÓ Budapest, 2010. 323-325 oldal)

²⁵ EBH2005. 1311.

Az ítélet hatálya igényperben

Az igényperben hozott határozat jogereje az igénylő felperes és a perben nem állott adós közötti jogviszonyra nem terjed ki. Ők a jogukat egymás ellen külön perben érvényesíthetik.²⁶

A Pp. 229. §-a rendezi az ítélet anyagi jogerejének kérdését.. Az (1) bekezdés értelmében az anyagi jogerő (ítélt dolog, res iudicata) azt jelenti, hogy ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek, illetve azok jogutódai egymás ellen új keresetet nem indíthatnak vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben nem tehetik vitássá.

Amennyiben az adós nem állt perben, akkor rá az igényperben hozott ítélet jogereje nem terjed ki, mivel így az adós és az igénylő felperes jogviszonya nem lett elbírálva.

Ha az igénylő és az adós között bármilyen jogvita keletkezik az igényper jogerős befejezését követően, akkor külön perben érvényesíthetik a jogvitájukat.

Az igényperben hozott jogerős ítéletet meg kell küldeni a végrehajtó részére. Amennyiben a bíróság a vagyontárgyakat vagy azok egy részét feloldja a foglalás alól, a végrehajtónak további végrehajtási cselekményeket kell végeznie mindaddig, amíg a végrehajtást kérő követelése teljes egészében kielégítést nem nyer.

Ha a bíróság a keresetet egészben vagy részben elutasította, az elutasítással érintett vagyontárgyak tekintetében a végrehajtó intézkedik a vagyontárgy értékesítése iránt. Kivétel ez alól, ha időközben a végrehajtást kérő követelése kielégítést nyert, vagy a bíróság az adóssal szemben a végrehajtást megszünteti.

Amennyiben a bíróság az igényperben a végrehajtást felfüggesztette, majd az ítéletben a felperes keresetét egészben vagy részben elutasította, az elutasítással érintett vagyontárgyak tekintetében

²⁶ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 382. §

rendelkezni kell a végrehajtás felfüggesztésének a megszüntetéséről, annak érdekében, hogy a további végrehajtási cselekmények elvégezhetők legyenek.

Ha bíróság ingatlan igényperben hozott jogerős határozatot, azt a földhivatal részére is kézbesíteni kell. Az ingatlanra vonatkozó jogok változását az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni. Ezekkel az ingatlan-nyilvántartási szabályokkal van összefüggésben az, hogy a Pp. 383. §-a értelmében az igényperben hozott jogerős határozatot a földhivatal részére is meg kell küldeni, ha az igénypernek (ingatlan is) a tárgya.²⁷

A perköltségviselés szabályai

A törvény értelmében alperesi pozícióba helyezett végrehajtást kérő sajátos jogállásával van összhangban az a kitétel, amely szerint az igényperben a végrehajtást kérőt mint alperest a keresetnek helyt adó határozat esetén is csak akkor lehet a perköltség megfizetésére kötelezni, amennyiben annak feltételei fennállnak.

Ennek egyik feltétele mindenképpen az, hogy a végrehajtást kérő jelen volt a foglalásnál. A Vht. alapján a végrehajtást kérő a végrehajtási eljárásban félként vesz részt, így joga van arra, hogy a végrehajtási eljárási cselekmények foganatosításánál jelen legyen. Ez elősegítheti a végrehajtás eredményességét, egyes esetekben pedig feltétele annak, hogy a végrehajtást kérő a számára biztosított jogokat gyakorolhassa.

A végrehajtást kérő részvételi jogát segíti a Vht. 38. §-a, mely alapján őt kérelme esetén a végrehajtási cselekmények időpontjáról előzetesen értesíteni kell.

A másik feltétel pedig, hogy a végrehajtást kérő a foglalás alkalmával rosszhiszemű magatartást tanúsított. Ez úgy valósulhat meg ténylegesen, hogy a végrehajtást kérő olyan vagyontárgy lefoglalását indítványozza, amely az adós birtokában, őrizetében van ugyan, amelyről azonban tudja

²⁷ Dr. Pestovics Ilona szerkesztő – OIT Hivatala, A végrehajtás folytán indult bírósági peres és nemperes eljárások gyakorlatáról 2003. 141. oldal

a végrehajtást kérő, hogy ténylegesen az nincs az adós tulajdonában, illetőleg olyan követelés vagy jog lefoglalásához ragaszkodik a végrehajtást kérő, amelyről tudja, hogy az nem illeti meg az adóst.

Amennyiben a végrehajtást kérő képviseletében a törvényes vagy meghatalmazott képviselője, általában jogi képviselője volt jelen a foglalásnál, ezt a bíróság úgy tekinti, mintha maga a végrehajtást kérő lett volna jelen az eljárási cselekménynél. A per vitelére szóló ügyvédi meghatalmazás a végrehajtás során harmadik személy által indított igényperre is kiterjed. A végrehajtást kérő képviselőjének a foglalásnál való részvétele esetén a két feltételt a képviselő magatartásával kapcsolatban kell vizsgálni, és ha azok a képviselőre nézve fennállnak, a végrehajtást kérő viseli pervesztessége esetén a perköltséget. (Legfelsőbb Bíróság PK. 148. állásfoglalás).

A végrehajtást kérőt megillető költségkedvezmény abból a megfontolásból ered, hogy a végrehajtást kérő, illetőleg képviselője az esetek túlnyomó részében nem működik közre a végrehajtási cselekmények foganatosításánál, ha ez mégis előfordul előfordul, akkor magatartásuk általában nem befolyásolja a végrehajtó tevékenységét. Így amennyiben ilyen körülmények között a végrehajtást kérőnek a törvény rendelkezése folytán mégis alperesként kell az igényperben részt vennie, akkor ez általában nem járhat számára hátrányos költségkövetkezésménnyel, kivéve, ha a Pp. 378. §-ának (1) bekezdésében említett két feltétel megvalósult.

Mindenképpen a végrehajtást kérőt terheli azonban az a költség, amely az igényperben benyújtott eredménytelen fellebbezése folytán merült fel. Ez mind az első fokon hozott érdemi határozat (ítélet) ellen benyújtott, mind az igényperben hozott egyéb határozat elleni fellebbezés esetén irányadó. Ilyenkor a költségviselés általános szabályai érvényesülnek. Ha az érdemi határozat elleni fellebbezés esetén a végrehajtást kérő az elsőfokú eljárásban a foglalás körülményeiről tudomást szerzett, és ennek ellenére eredménytelenül fellebbezett, indokolt, hogy az ebből eredő költséget viselje.²⁸

²⁸ Németh János-Kiss Daisy A polgári perrendtartás magyarázata 2. Complex Kiadó Budapest 2007. 2218-2219. oldal

Gyakorlati kérdések

- Az illetékesség szempontjából ingóság és követelés foglalása esetén a foglalási jegyzőkönyv kiállításának a helye a foglalás helye, amennyiben gépjármű esetében a végrehajtó a nyilvántartás alapján foglal, akkor a végrehajtó jogszabály szerinti székhelye lesz a foglalás helye.

BH 1986. 508. Ha a végrehajtó az adósnak harmadik személynél lévő követelését lefoglalta, ez a foglalás megalapozza az igényperre a kizárólagos illetékességet.

Ingatlan esetében a foglalás a végrehajtási jog bejegyzésével valósul meg, ezért a foglalás helyének az ingatlanügyi hatóság székhelye, vagy a kirendeltség székhelye minősül, ahol a bejegyzés megtörtént. Másik álláspont szerint illetékességi ok lehet az ingatlan fekvése, ez azonban a jogszabályi rendelkezésnek nem felel meg, mivel a foglalás konstitutív hatályú. Van olyan álláspont is, mely szerint az ingatlan fekvése szerinti helyi bíróság lesz az illetékes bíróság, emellett szól az is, hogy 1972 óta területi alapon szerveződik az ingatlan-nyilvántartás. Ez azonban Budapest területén okozhat több problémát, mivel egy bíróságra érkezne az összes ingatlan igényper.

Az ingatlan esetében fordul elő egyedül, hogy nem a foglalási jegyzőkönyv kiállításának helye a foglalás helye.

- Az adós azon az alapon nem indíthat igénypert, hogy más személynek van a lefoglalt vagyontárgyon ilyen joga: például opcióval terhelt gépkocsi, vagy jelzáloggal terhelt az ingatlan, és azon az alapon sem, hogy a vagyontárgy más tulajdonában áll, például szívésségi használatba kapta a gépkocsit, vagy csak őrzés céljából áll az udvarán. (BH 1998/493, BH 1997. 449.)

- A végrehajtást kérő nem lehet felperes, mivel ha bármely vagyontárgya az adós birtokában van, azt már előzetesen, vagy a foglalásnál jeleznie kell a végrehajtónak.

- A közös tulajdonban álló vagyontárgyra bármelyik tulajdonostárs önállóan is indíthat igénypert, ebben az esetben nemcsak a saját tulajdoni hányadának a feloldását kérheti, hanem az egész vagyontárgyét, feltéve, hogy az adósnak nincs tulajdoni hányada a vagyontárgyban.

- Általában csak érdemi vizsgálat után lehet megállapítani, hogy van-e keresetösségi joga a felperesnek, ekkor a bíróságnak érdemben, ítélettel kell döntenie.

- Többféle álláspont létezik azzal kapcsolatban, hogy el kell-e utasítani a keresetlevelet akkor ha a felperes felhívás ellenére nem vonja perbe az összes végrehajtást kérőt. Az egyik álláspont az, hogy ilyenkor a Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontja alapján el kell utasítani a keresetet, a másik vélemény pedig az, hogy az igényper azok ellen folyik, akiket a felperes alperesként megjelölt.

- Amennyiben az alperes közigazgatási szerv, úgy azt kell alperesként megjelölni, aki jogképes (BH 1996/374, 1996/664).

- Lehet a végrehajtást kérőn kívül más is az igényper alperese, például a pert az adós ellen is meg kell indítani, ha a vagyontárgy az adós és az igénylő tulajdona (házastársak esetén Pp. 379. § (2) bekezdés, élettársaknál BH 1984. 498.), vagy a Vht. 10. § d) pont esetén az igazságügyért felelős miniszter az alperes, másik eset ha a bűnügyi zárlatot polgári igény biztosítására rendelték el, a magánfél sértett lesz az alperes.

- Elkobzott vagyontárgyra nem indítható igényper, mivel ez csak olyan dolgoknak a foglalás hatálya alóli feloldására indítható, melyet a Vht. alapján foglaltak le. Az elkobzás ellen a büntetőeljárás szabályi szerint van jogorvoslat.

- A pertárgy értékére vonatkozóan az igényper esetében a Pp. 24. § (2) bekezdésének f) pontja speciális rendelkezést tartalmaz. Eszerint jelentősége van annak, hogy mekkora a követelés összege, illetve a foglalás alól feloldani kért vagyontárgyaknak a végrehajtó által megállapított becsértéke. A két érték közül az alacsonyabb érték lesz a pertárgy értéke. A bíróságok egységes gyakorlata szerint, ha a követelések összege meghaladja az ingóság értékét az ingóság után; ha az

ingóság értéke meghaladja a követelések összegét, akkor pedig a követelések összege után van helye az illeték kiszabásának. Ennek előfeltétele, hogy a foglalási jegyzőkönyvbe kerüljön be a becsérték. Az igényperben nem érvényesül a Pp. 25. § (4) bekezdésében foglalt szabály, tehát a pertárgyértékbe beszámít a főkövetelés és annak az igénykereset előterjesztésének idejéig lejárt valamennyi járuléka (kamat, költség).

- A PK. 158. számú állásfoglalás szerint a gyermektartásdíj iránti perekre tárgyi költségfeljegyzési jog vonatkozik, de ez a tartásdíj végrehajtása során indított igényperre nem terjed ki. Nem terjednek ki az alapperben engedélyezett személyes költségkedvezmények sem az igényperre, mert a Pp. 86. § (2) bekezdése alapján azok csak a végrehajtási eljárásra vonatkoznak.

- Mivel Pp.-beli szabályozás nem tiltja igényperben az egyezségkötést így az nem kizárt. Tartalma lehet gépkocsi foglalás alóli feloldása és végrehajtó utasítása további intézkedések megtételére.

- Lehetséges, hogy az adós beavatkozzon a perbe, akár a felperes oldalán is, azonban ez a gyakorlatban nem valószínű. Van olyan nézet, hogy a bíróságnak az adóst célszerű értesíteni a beavatkozás lehetőségéről, de ezt a Pp. kötelezően nem írja elő.

- A per fő tárgya tekintetében nincs helye perújításnak Pp. 260. § (5) bekezdés, az igénylő igazolási kérelemmel nem élhet (Pp. 106. § (3) bekezdés), az alperesek viszont igen.

- Az igénypert megindító keresetlevél a végrehajtás alapjául szolgáló per vitelére meghatalmazott ügyvéd részére is hatályosan kézbesíthető.

- A bizonyítási eljárás során értékelendő körülmények:

- hol történt a foglalás /például adós lakásán, albérletben, gazdasági társaságnál/,
- a foglaláskor elhangzott-e hivatkozás arra, hogy a vagyontárgy nem az adós tulajdona,
- a foglaláskor valamilyen irat felmutatásra került-e az igénylő jogára vonatkozóan/pld. forgalmi engedély, adásvételi szerződés/,

- a foglalást követően előterjesztett végrehajtási kifogásban milyen állítást tett az adós,
- személyi összefonódások az igénylő és az adós között,
- az igénylő jogának igazolására becsatolt okiratok hiányossága /pld. formailag két tanú van rajta, de az egyik tanúként aláíró személy maga is egy sorban felel a kötelezettségért/
- a tanúvallomások ellentmondásossága az igénylő jogszerzésére vonatkozóan.²⁹

V.Foglalás tűrése iránti per

Lényege

Amennyiben valószínű, hogy a bírósági végrehajtásban adósként szereplő fél tulajdonában levő ingóság nem az adósnál, vagy a végrehajtást kérőnél, hanem rajtuk kívül álló harmadik személynél van, akkor a végrehajtó nyilatkozattételre hívja fel ezt a harmadik személyt, azzal, hogy ha a nyilatkozatot elmulasztja, vagy az adós tulajdonjogát nem ismeri el, akkor a végrehajtást kérő pert indíthat ellene foglalás tűrése iránt. A harmadik személy köteles e felhívás kézbesítésétől számított 8 napon belül közölni a végrehajtóval, hogy:

- nála van-e a felhívásban megjelölt ingóság és milyen jogcímen,
- elismeri-e az adósnak az ingóságra vonatkozó tulajdonjogát,
- tart-e valaki igényt az ingóságra, és milyen jogcímen.

Lényeges, hogy a foglalás tűrése iránti per csak ingóság foglalása érdekében indítható meg, ingatlan foglalása érdekében nem. Amennyiben ugyanis az adós ingatlanon fennálló tulajdonjoga be van jegyezve az ingatlan-nyilvántartásba, úgy a végrehajtó végrehajtási jogot jegyeztethet az ingatlanra. Amennyiben az adós tulajdonjogát még nem jegyezték be, de ingatlant szerzett az adós, úgy a követelés lefoglalásának lehet helye.

A végrehajtó a harmadik személynél található ingóságot a helyszínen lefoglalja, ha a harmadik személy elismeri, hogy a nála lévő ingóság az adós tulajdonában van.

²⁹ Drexlerné dr. Karcub Edit – Főnyiné dr. Kazareczki Andrea – dr. Szabó Mária: A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perek, a végrehajtási igényperek; a Magyar Bíróképző Akadémián 2009. január 19-21. között megrendezett szeminárium anyaga 41-55. o.

A harmadik személy a végrehajtást kérőnek a polgári jog szerint felel azért a költségért és kárért, amely abból ered, hogy a végrehajtó felhívására nem nyilatkozott, az adós tulajdonjogát rosszhiszeműen nem ismerte el, az ingóságot a felhívás után gondosan nem őrizte meg, vagy a foglalást megghiúsította. A gondos őrzés kötelezettsége a használat és a rendelkezés terhén a harmadik személyre olyan kötelezettséget hárít, mint amely az adóst a lefoglalt ingósággal kapcsolatban terheli. Amennyiben a harmadik személy a nyilatkozatot elmulasztotta, vagy az adós tulajdonjogát nem ismerte el, úgy a végrehajtást kérő pert indíthat ellen foglalás tűrése iránt.

Ilyen pernek a közigazgatási végrehajtás során is helye van.

Speciális szabályok

A felperes kereseti kérelmének tartalma attól függ, hogy a harmadik személy milyen módon hiúsította meg az adós tulajdonában álló ingóság lefoglalását. Amennyiben a harmadik személy a nyilatkozatot mulasztotta el, illetve az adós tulajdonjogát tagadta, akkor a felperes kereseti kérelme az adós tulajdonában lévő ingóság lefoglalásának tűrésére kell, hogy irányuljon. Ha az alperes az adós tulajdonjogát rosszhiszeműen nem ismerte el, vagy a foglalást megghiúsította, de az fellelhető, akkor a felperes kereseti kérelme a foglalás tűrése mellett az okozott kár, illetve a foglalás megghiúsításával kapcsolatban felmerült költségek megtérítésére irányulhat.

Amennyiben a harmadik személy az ingóságot a végrehajtó felhívásának kézbesítése után gondosan nem őrizte meg, illetve a foglalást olyan módon hiúsította meg, hogy az ingóság már nem lelhető fel, úgy a felperes kereseti kérelme csak az így okozott költségek és károk megfizetésére irányulhat. A foglalás tűrése iránti perben a pertárgyérték meghatározása a Pp. 24. § (2) bekezdésének f) pontján alapul. Eszerint a követelés összege, illetve a harmadik személynél lévő ingóság értéke közül az alacsonyabb lesz a pertárgyérték.

Ez a típusú per aránylag kis számban fordul elő, mivel a végrehajtást kérőt terheli a bizonyítási teher:

- a foglalás tűrése iránti perben a végrehajtást kérőnek kell bizonyítania, hogy a harmadik személynél lévő ingóság az adós tulajdona, valamint a harmadik személy esetleges rosszhiszeműségét is a végrehajtást kérőnek kell bizonyítania.

A Pp. két speciális szabályt tartalmaz erre a pertípusra, az egyik az, hogy ebben a perben nincs helye vizontkeresetnek, a másik az, hogy ha a harmadik személy a végrehajtó felhívása ellenére az adós ingóságával kapcsolatos nyilatkozatot elmulasztotta, akkor a perköltséget a per eredményére tekintet nélkül köteles viselni. Amennyiben a harmadik személy a nyilatkozatot megtette, úgy a perköltségviselés általános szabályai vonatkoznak rá.³⁰

VI.Követelés behajtása iránti per

Lényege

Amennyiben az adósnak harmadik személlyel szemben követelése van, illetve az adós harmadik személlyel olyan szerződést kötött, amelyből később követelése keletkezik, úgy a végrehajtó a követelést lefoglalja és egyúttal felhívja a harmadik személyt arra, hogy nyilatkozzon a felhívás kézhezvételétől számított 8 napon belül arra, hogy:

- elismeri-e a követelést, illetőleg a később keletkező követelésről szóló szerződést,
- a követelés mikor esedékes
- tart-e valaki igényt a követelésre és milyen jogcímen.

A végrehajtó a felhívásában köteles a harmadik személyt figyelmeztetni a nyilatkozat elmaradásának jogkövetkezményéről.

Ingatlanra bejegyzett jelzáloggal biztosított követelés lefoglalásakor a végrehajtó megkeresi a földhivatalt, hogy a követelés lefoglalását jegyezze be az ingatlan-nyilvántartásba.

A harmadik személy a végrehajtói felhívás kézhezvétele után sem az adós, sem más személy javára nem teljesítheti a követelést, hanem köteles legkésőbb az esedékesség napján a követelés összegét befizetni a végrehajtó letéti számlájára, illetve köteles a követelés tárgyát bírósági letétbe helyezni.

³⁰ Gáspárdy László - Wopera Zsuzsa - Kormos Erzsébet - Cserba Lajos - Nagy Andrea - Harsági Viktória: Polgári perjog különös rész KJK-Kerszöv Kiadó Budapest 2005., 268-270. o.

Amennyiben a harmadik személy a követelést bárkinek teljesítette, úgy a követelés összegéig felelős a végrehajtást kérőnek. Ha a harmadik személy a követelést, illetőleg a róla szóló szerződést nem ismerte el, vagy a nyilatkozatot, illetve a befizetést (letétbe helyezést) elmulasztotta, a végrehajtást kérő a harmadik személy ellen pert indíthat a követelés behajtása iránt.

A per nem minősül vagyoni jogi pernek, így minden esetben a helyi bíróságnak van hatásköre a követelés behajtása iránti per lefolytatására. Az illetékességről az általános illetékességi okok figyelembevételével kell dönten.

A per felperese a végrehajtást kérő, a per alperese a harmadik személy.

Itt szintén a Pp. 24. § (2) bekezdés f) pontja alapján kell számítani a pertárgyértéket, tehát figyelemmel kell lenni arra, hogy mennyi a végrehajtást kérőnek az adóssal szemben fennálló követelése, illetve mennyi az adósnak a harmadik személlyel szemben fennálló követelése. A két érték közül az alacsonyabb lesz a pertárgyérték. A követelés összegébe beszámít a lejárt kamatok és a költségek összege is.

Speciális szabályok

Követelésen nemcsak pénzbeli vagy ingóság iránti követelést kell érteni, hanem valamely jogra vonatkozó igényt is, például ingatlan tulajdonjogának az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzését.

A foglalás időpontjánál különbség van ingóság, illetve követelés lefoglalása esetén. A végrehajtó az ingóságot csak akkor foglalja le harmadik személynél, ha a harmadik személy úgy nyilatkozik, hogy a nála lévő ingóság az adós tulajdona, ezzel szemben a végrehajtó a követelést már akkor lefoglalja, amikor a nyilatkozattételre való felhívást a harmadik személy részére kiadja.

A Pp. a követelés behajtása iránti pereknél kifejezetten tiltja a viszontkereset előterjesztését.

A perköltségre az alperest kell kötelezni pernyertessége esetén akkor is, ha a végrehajtó felhívása ellenére az adós követelésére vonatkozó nyilatkozatot, vagy a követelés összegének befizetését, illetve a követelés tárgyának letétbe helyezését elmulasztotta.³¹

³¹ dr. Pestovics Ilona: A végrehajtás folytán indult bírósági peres és nemperes eljárások gyakorlatáról Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatali Személyzeti és Oktatási Főosztály 2003. 146-148. oldal

VII. A végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódás engedélyezése iránti per

Lényege

Amennyiben a lefoglalt ingóságot zálogjog terheli, úgy a végrehajtó a foglalásról annak elvégzése után haladéktalanul értesíti azt, akiről valószínűsíthető, hogy a lefoglalt ingóságon zálogjoga van. A végrehajtó a zálogjogra vonatkozóan tájékoztatást kérhet az ingó jelzálogi nyilvántartásból, vagy a vízi, illetőleg légi járművek nyilvántartását vezető hatóságtól, ingatlanra vonatkozóan a földhivataltól. Ilyen esetben a hivataltól kapott tájékoztatás után köteles a végrehajtó értesíteni a zálogjogosultat, továbbá tájékoztatja, hogy amennyiben az alapügyben nem végrehajtást kérő, úgy a zálogjogból eredő igényét a végrehajtási eljárás során érvényesítheti, és az erre irányuló kérelmét az értesítés kézhezvételétől számított 15 munkanapon belül jelentheti be a végrehajtónál, aki azt haladéktalanul, de legkésőbb a következő munkanapon továbbítja a foganatosító bíróság részére.

Ha a zálogjogosult határidőben kérte a végrehajtási eljárásba való bekapcsolódását, a bíróság a végrehajtást a zálogtárgyra vonatkozóan a kérelem beérkezésétől számított 3 munkanapon belül köteles felfüggeszteni.

A bíróság a zálogjogosult kérelmét azzal a felhívással kézbesíti az adósnak és a végrehajtást kérőnek, hogy annak kézbesítésétől számított 8 napon belül nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy elismeri-e a zálogjoggal biztosított követelés jogalapját és összecszerűségét, illetőleg milyen összegű követelést ismer el. Önálló zálogjog esetén a jogalap és összecszerűség elismeréséről kell nyilatkozni. Amennyiben a zálogjogot közokiratba foglalták, és az a joglapot és összecszerűséget tartalmazza, ezt a további eljárás szempontjából nem lehet vitatottnak tekinteni. Az adós és a végrehajtást kérő ilyenkor is köteles nyilatkozni az elismerésre nézve.

Ha az adós, vagy végrehajtást kérő a zálogjoggal biztosított követelésnek, illetve az önálló zálogjognak a jogalapját vagy az összecszerűségét vitatta és állítását valószínűsítette, akkor a bíróság végzéssel elutasítja a zálogjogosultnak a végrehajtási eljárásba való bekapcsolódás iránti kérelmét. Szintén elutasítja a kérelmet a bíróság, ha az adós, vagy a végrehajtást kérő a

zálogjogosult követelésének, illetőleg az önálló zálogjognak a jogalapját elismerte és kizárólag az összepszerűségét vitatta, de a zálogjogosult az összepszerűséget változatlanul fenntartotta.

Fenti esetekben a végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódás engedélyezése iránti per indításának van lehetősége. A felperes lesz a zálogjogosult, akinek olyan követelése van, melyet a végrehajtási eljárás során lefoglalt vagyontárgyon fennálló bármilyen zálogjog biztosít. Az alperes az adott bírósági eljárásban részt vevő adós, vagy végrehajtást kérő lesz, aki akár a jogalapot, akár az összepszerűséget vitatta és állítását valószínűsítette. Egyidejűleg akár az adós és a végrehajtást kérő is alperes lehet, így köztük egységes pertárság jön létre. A felperes kereseti kérelmében azt kéri, hogy a bíróság engedélyezze a végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódást. A perben az a bíróság jár el, amely a bekapcsolódás elutasítása iránti végzést hozta. Ez a végrehajtást fogatosító bíróság lesz, ami kizárólagosan illetékes az eljárásra. A felperes a per megindítása során előfeltételként kell, hogy igazolja azt, hogy a nemperes eljárásban elutasításra került a bekapcsolódás iránti kérelme.

Speciális szabályok

A bíróság soron kívül jár és viszontkeresetnek a perben nincs helye.³²

Ha a bíróság az eljárás során lefolytatott bizonyítás eredményeként úgy látja, hogy a zálogjoggal biztosított követelés jogalapja és összepszerűsége - önálló zálogjog esetén a jogalap és az összepszerűség - helyálló, abban az esetben az ítéletben megállapítja a zálogjogosult kielégítési jogának megnyíltát, és engedélyezi, hogy a végrehajtási eljárásba bekapcsolódják a felperes.

A kielégítési jog megnyíltát nem lehet megállapítani, ha a zálogjogosult az adós hozzátartozója vagy az adóssal összefonódásban lévő gazdálkodó szervezet, illetve a zálogjog alapítására a gazdálkodó szervezet és tagja között kerül sor.

A bíróság a végrehajtási eljárást a kereset elbírálásáig felfüggesztheti, erről az eljáró bírósági végrehajtót tájékoztatnia kell. Ha a bíróság az eljárást felfüggeszti, akkor a felfüggesztés a zálogtárgy árveréséről vagy nyilvános pályázaton történő értékesítéséről szóló hirdetmény

³² Németh János - Kiss Daisy: A polgári perrendtartás magyarázata 2. Complex kiadó Budapest, 2007. 2236-2242. o.

előkészítésére, illetve a zálogtárgy értékesítésére terjed ki, a többi végrehajtási cselekményt a felfüggesztés tartama alatt is fogatosítani kell.³³

VIII. Összegzés

A polgári perrendtartásban megtalálható perek jogorvoslatot nyújtanak azok számára akik a végrehajtási nemperes eljárás keretei között nem találnak megoldást problémájukra. A sérelmes személy ezekben a peres eljárásokban nem csupán az adós lehet, hanem például a végrehajtási igényperben egy olyan harmadik személy aki a végrehajtási eljárásban félként nem vett részt.

A peres eljárás kontradiktórus jellege a felek jogérvényesítését segíti elő, továbbá a peres eljárásban széleskörű bizonyítás folytatható le a nemperes eljárással szemben, figyelemmel arra is, hogy nemperes eljárásban főszabály szerint bizonyításnak nincs helye.

A polgári perrendtartás rendelkezéseit a bírói gyakorlat tölti ki tartalommal, illetve a bírói gyakorlat próbálja a joghézagokat gyakorlati megoldásokkal megtölteni. Az elsőfokú eljárásban hozott érdemi döntéssel szemben természetesen fellebbezésnek van helye, így a sérelmet szenvedő tudja akár másodfokon érvényesíteni jogorvoslati jogát.

A jelenlegi gazdasági folyamatok alapján sajnálatos módon nem számíthatunk a végrehajtási eljárások számának csökkenésére, így feltehetően a végrehajtási perek száma jelentősen növekedni fog a közeljövőben.

³³ A polgári nemperes eljárások joga - szerkesztette: Varga István ELTE EÖTVÖS KIADÓ Budapest, 2010. (331. oldal)